

וממילא הכא דבהכרח שייר לעצמו קנין בגוף הקרקע, תו הדר דינא דאילן אחד דמי ממש לשני אילנות (עי' שיעורי הרמ"ם).

[א"ה, לכאורה הכונה, דיש לפרש פירוש אחר בהרמב"ן, [דלא כהקצוה"ח], כמ"ש באבן-האזל (פכ"ד ממכירה ה"ח, הובא לעיל דף לו. ס"ק תק"ז) דבמכר קרקע ושייר אילנות, כיון דאיכא הוכחה דשייר 'אילנות', ולא 'עצים', ממילא מוכרח נמי דשייר קרקע לעולם, מחמת הסברא דבעין יפה מוכר.

ומשום דענין בעין יפה מוכר, היינו דאינו משייר לעצמו זכות במה שמכר, אבל אם שייר בגוף הקרקע, זה לא נכנס בגדר בעין יפה מוכר, אלא דוקא אם בגוף לא שייר כלום, ורק שייר זכות בהקרקע שמכר, זה מיקרי דלא מכר בעין יפה.

וזהו שכתב הרמב"ן דהגמ' מוכיח דהכא במשייר מודה ר"ע דאינו מוכר הכל, אלא משייר קרקע, דאי נימא דלא שייר, אלא מכר כל הקרקע, א"כ לא יהא לו זכות להאילן אפי' כל זמן שהוא חי, דלהשאיר זכות יניקה במה שמכר, הא הוי חסרון דאין זה מכירה בעין יפה, וא"כ יאמר לו עקור אילנך מיד.

וכיון דהוי סברא דרוצה שישאר לו האילן עכ"פ עד שייבש, ע"כ מוכרח דשייר לעצמו בגוף הקרקע לעולם.

ודוקא במכר אילנות, אפי' אילן אחד, דאין ללוקח קרקע כלל, אינו יכול לומר לו עקור אילנך, כיון דמכר לו 'אילן', ולא 'עץ', ע"כ מונח במכירה שעבוד וזכות יניקה כל זמן שהוא חי, ואין שום הכרח שמכר לו קרקע.

אבל במכר קרקע ושייר אילנות, אפי' משייר רק אילן אחד, מחמת הסברא דעקור אילנך, הוי הוכחה דשייר קרקע לעולם.

ולפי ביאור זה, ניחא דאין חילוק בין שייר אילן אחד, או שני אילנות, וכמ"ש בנימו"י וברו"ה (דף לח. מדפי הרי"ף) דאין חילוק ביניהם].

דא"כ יאמר לו עקור אילנך תיכף מחיים, וכיון דשייר "אילנות" שוב ממילא יש לו קרקע לעולם מספק, [דכיון דהוי ספק אם שייר נמי קרקע כמו בג' אילנות, או דלא שייר קרקע כמו באילן אחד, ממילא מספק מוקמינן בחזקת מ"ק, והוי שלו לעולם אף ליטע אחרים כמ"ש"נ] (ועי' ס"ק הבא).

אי באילן אחד נמי יש לו לעולם אף לכשייבש
י. ולפי"ז נמצא דכל זה דוקא אם שייר שני אילנות, אבל אם שייר רק אילן אחד, לא יהא למוכר זכות ליטע אילן אחר אח"כ כשייבש, כיון דבאילן אחד הא לא מספקא לן אי קנה קרקע.

וכ"כ הקצוה"ח שם דמדוקדק מה שאמרו שייר 'שני' אילנות לפניו, דבאילן אחד נהי דלאו לעצים שייר, אכתי אין לו ליטע אחר תחתיו.

אכן צ"ע, דהא בראשונים [בנימו"י וברו"ה (דף לח. מדפי הרי"ף)] מבואר, דגם בשייר אילן אחד לעצמו, ג"כ יש לו זכות לעולם ליטע אחר במקומו.

(ולפי דברינו הנ"ל יש לתרץ בכוונת הרמב"ן דכשמכר אילן אחד, באמת לא מכר לו את עצם קרקע, ורק דלא יכול לומר לו עקור אילנך, כיון שמכר לו 'אילן', ומונח במכירה שמוכר לו גם את היניקה של האילן, וממילא ליכא שום הכרח שיש לו קנין בגוף הקרקע.

אבל במכר קרקע ושייר אילנות לפניו, אי נימא דמוכר בעין יפה מוכר, ולא שייר לעצמו קנין בגוף הקרקע, א"כ לא יהיה לו כלל גם זכות להחזיק האילן, ויאמר לו הלוקח עקור אילנך וזיל מיד.

וע"כ ששייר לעצמו זכות וקנין בעצם הקרקע, ותו ליכא חילוק בין אילן אחד לשני אילנות.

דכל החילוק היה אם יש לו זכות בעצם הקרקע, או לא, [והיינו, אם יש לו קנין בגוף הקרקע ליניקת האילן, או דרק היניקה בעצמה הוא דיש לו].

הגאון רבי אבא ברמן זצ"ל
ראש ישיבת ומח"ס "עיון התלמוד"

בענין שויות כלפי הגברא ושויות כלפי החפצא

1234567 ח"ח

תורת כסף, עיי"ש. וא"כ נהי דשוה פרוטה במדי אבל כיון דהכא אינו שוה פרוטה ואין להקדש אלא מקומו ושעתו (וכמ"ש הר"ן), ממילא שהיו פחות משהו פרוטה, שבו נסתפק הר"ן דאולי לא מהני לדידי שוה לי.

ועיין בבית שמואל (סי' ל"א ס"ק ו') שביאר שהיכא ששוה פרוטה במדי שאני דאז מהני מה שלדידי שוה לי אף שבמקום הזה אינו שוה פרוטה. אכן זה צ"ב, דהרי לפי צד זה של הר"ן לא מהני לדידי שוה לי אם אינו שוה פרוטה ומה ששוה פרוטה במדי ג"כ לא מהני בלי לדידי שוה לי, כיון דאין להקדש אלא מקומו ושעתו, וא"כ איך מהני בהצטרפות שניהם, ששוה פרוטה במדי, וגם לדידי שוה לי.

ואשר נראה בביאור דברי הר"ן הוא, דמהא דמהני לדידי שויה לי גבי פדיון הבן אף דבמציאות אינו שוה ה' סלעים מבואר, דמלבד שיש ענין ממון מצד עצם החפצא יש ג"כ ענין ממון מה שלהגברא מגיע לו השויות. ועל כן במתנות כהונה דעיקר מה דבעינן שם הוא שיגיע לו להכהן ה' סלעים (והיינו כסף מצד הגברא) משו"ה מהני מה שאומר לדידי שויה לי דעי"ז חשיב שמצד הגברא יש כאן ה' סלעים. משא"כ בקידושין בעינן שיהיה שם גם חפצא של כסף קידושין, וא"כ בעינן ג"כ שלעצם החפצא יהיה לו דין כסף. ועל כן מצד הר"ן שלא יהני לדידי שוה לי בקידושין דפחות משהו פרוטה, דנהי דמצד הגברא חשיב כקיבל כסף, אבל חפצא של כסף אין כאן ולהכי לא מהני.

ועפ"ז אתי שפיר דברי הר"ן דבשוה פרוטה במדי אז מהני לדידי שוה לי ומשום דס"ל להר"ן דהכלל של אין לממון אלא מקומו ושעתו זהו רק כלפי הגברא, אבל לגבי החפצא

איתא בגמ' ב"ק (דף ז ע"ב) לא צריכא דביומי דניסן יקרא ארעא וביומי תשרי זל ארעא דכ"ע נטרי עד ניסן ומזבני והאי הואיל ואיצטריכא ליה זוזי זבין כדהשתא עד פלגא אורחיה למיזל טפי לאו אורחיה למיזל. ופירש"י (ד"ה זבין כדהשתא) וז"ל: הלכך עני לא הוי דיטול שוה אלף דינר הואיל וביומי ניסן שוות קרקעותיו מאתיים ועשיר לא הוי הואיל ולכולי עלמא נמי לא הוי שווין השתא מאתיים הלכך משלימין לו עד מאתיים עכ"ל. ודברי רש"י צ"ע כמובן, דממ"נ, אי אזלינן בתר השתא הרי הוי עני דיש לו רק מאה ויטול שווה אלף דינר, ואי אזלינן בתר יומי ניסן הרי הוי עשיר דאז שווה מאתיים ולא יטול כלום.

ואשר נראה בביאור הענין הוא דהנה עיין בגמ' קידושין (דף י"ב ע"א) אמר שמואל קידשה בתמרה אפילו עומד כור תמרים בדינר מקודשת חיישינן שמא שוה פרוטה במדי. וכתב ע"ז הר"ן על הרי"ף שם (ד"ה אמר שמואל קדשה בתמרה) וז"ל וכתב בהרמב"ן ז"ל וכן בתוס' כן דאפילו ידעינן דשוה פרוטה במדי לא הוי קידושין גמורין כיון דהכא לא שווה כו' אלמא אין לממון אלא מקומו ושעתו כדאמרין בערכין (דף כ"ד ע"א) לגבי הקדש, אלא חומרא דרבנן בעלמא הוא באיסור אשת איש. ולשון הא בקידושי ספק לפי זה לא אתי שפיר. לפיכך נראה לי דאי שוה פרוטה במדי קדושי תורה הן, דכיון שהיא נתרצתה בהן ושווין פרוטה באי זה מקום אילו ידעו העדים שדרכה לתת פרוטה באותו דבר הוה ליה כאילו אמרה לדידי שוה לי, כדאמרין לגבי חמש סלעים של פדיון בכור עכ"ל. והנה הר"ן לעיל (לדף ח' ע"א ד"ה גרסינן בגמ') נסתפק במקדש בדבר שאינו שוה פרוטה אולי לא מהני לדידי שויה לי, דאפשר דכיון דלא שויה מידי לאו כל הימנה לתת עליו

דכל נטילת אלף דינר הוא מצד דין מתנות עניים שלא שייך הכא כיון דאינו בעצם עני, וכל דינו ליטול הוא מצד די מחסורו והרי אין לו מחסור של אלף דינר. ומשום"ה משלימין לו עד מאתיים דלגבי זה יש לו מחסור (דהמחסור הוא מצד שאין לו, ועד מאתיים זוז מקרי שאין לו). וזהו כוונת רש"י הנ"ל שבכה"ג אינו עני וגם לא הוי עשיר, דעני היינו שאין לו גם מצד החפצא, והכא מצד החפצא יש לו. ועשיר היינו שגם אין לו מחסור, והכא הרי יש לו מחסור (ונראה דגם ללישנא בתרא דרש"י הוא כן, דאם הוולו טפי מחצי דמיהן חשוב הפסד למכור בשער של עכשיו משום שבחפצא עצמו יש בו השויות של ניסן. אבל אם לא היה בעצם החפצא השויות דלקמיה, אז לא היה חשוב הפסד כלל במה שמוכר כהשער של עכשיו דזהו כל שויותו (השתא).

והנה בגמ' ב"ק שם אמרינן והכא נמי גבי נזיקין דיניה בעידית ואי א"ל איהו הב לי בינונית טפי פורתא א"ל אי שקלת כדינך שקול כדהשתא ואי לא שקיל כיוקרא דלקמיה. ולפי דברינו דמיון הגמ' הוא דעיקר החידוש שחזינו ממעשר עני הוא שבעצם החפצא יש כאן השויות של ניסן דלגבי עצם החפצא אין חילוק של זמן.

והנה דגבי נזיקין (או שאר חובות) יש שני דינים, מצד חיוב הגברא, וגם מצד עצם מעות החוב. ודין הראשון מבואר מהא דהלווהו ביישוב אל יחזירהו לו במדבר (כדאיתא בגמ' ב"ק שם דף ק"ח ע"א במתניתין), דבודאי מצד עצם מעות החוב אין חילוק בין יישוב למדבר. וכן מבואר מהא דאיתא בשו"ע חו"מ (סי' ק"ב סעיף ג') דאם יש ללוה עידית במקומו ובינונית במקום אחר אין הלוה יכול לתת למלוה הבינונית במקום אחר (אף שדינו של בע"ח הוא בבינונית) אלא צריך לתת העידית במקומו. וזהו נמי מצד הגברא, דמצד עצם השדה אין חילוק בין אם הוא במקום זה או אחר. ובאמת שכל עיקר דין עידית בנזיקין ובינונית בבעל חוב הוא מצד הגברא, דמצד עצם המעות הכל שווין כיון

יש גם במקום הזה השויות של מקום אחר (דהחפץ עצמו אינו מתחלק מצד המקום או הזמן ורק כלפי הגברא יש חילוק של מקום וזמן). ועל כן היכא דשוה פרוטה במדי או יש על מצ"ע דין ממון מצד ששוה פרוטה במדי (דלגבי החפץ עצמו אין חילוק של מקום, ומה שאינו שוה הכא שוה פרוטה אינו חיסרון בחיוב אלא בשלילה כמובן וממילא שחיסרון דהכא אני מעלה או מוריד, ומה ששוה פרוטה במדי משווה לחפץ עצמו דין ממון) וכל החיסרון מצד מה שאינו שוה פרוטה הכא הוא מצד הגברא (דלגבי הגברא יש חילוק מצד המקום) וע"ז הרי שפיר מהני לדידי שוה לי דמשווה לתמרה דין ממון גם כלפי הגברא (וכמו בכל לדידי שוה לי).

ועפ"ז נראה בביאור דברי רש"י הנ"ל דאינו עני מצד יוקרא דניסן ואינו עשיר מצד שויות דהשתא, דהנה במעשר עני יש שני דינים. האחד מצד דין מתנות עניים דהוי כמו מתנות כהונה דמי שהוא עני יש לו זכות במתנות עניים, ומצד דין זה יכול ליטול אפילו אלף דינר (דמצד דין השני של די מחסורו שיבואר להלן לא היה שייך זה דהרי אינו חסר כל כך). ויש עוד דין של די מחסורו. והראיה לזה דגם עשיר העובר ממקום למקום ג"כ נוטל במתנות עניים, והתם הרי לא הוי עני בעצם אלא דמ"מ נוטל מצד המחסור שיש לו. ומשום"ה הכא שביומי ניסן שוים מאתיים כיון שהוא בעלים על עשירות של ממון שמצד החפצא עצמו יש בו שויות של מאתיים זוז (דהרי לגבי החפצא עצמו אין חילוק של זמן כמו שאין חילוק של מקום וכהנ"ל) ממילא שבעצם החפצא לא הוי עני אלא עשיר. וכיון שכן לא שייך הדין ראשון שצל זכות מצד מתנות עניים כיון דבעצם החפצא לא הוי עני אלא עשיר. אבל מ"מ שייך הדין השני של די מחסורו כיון דאז דיינינן לגבי הגברא עצמו אם חסר לו או לא, ולגבי הגברא הרי אזלינן בתר שעתו, והשתא בשעה זו בתשרי אין לו מאתיים כיון דהשתא אינם שווים מאתים. ולהכי אינו יכול ליטול אלף דינר כיון

אוצר החכמה

דלגבי עצם החפץ אין חילוק של זמן וגם יש בו השויות של יומי ניסן, וכמו שביארנו לעיל (וכן הוא הביאור כה"ג בבע"ח וכתובה).

ועייין בש"מ שם בשם תלמיד ה"ר פרץ (ד"ה ואי לא שקול כיוקרא דלקמיה) וז"ל וא"ת למה הוצרך להביא ברייתא דמי שהיו לו בתים היל"ל כגון דביומי דניסן יקרי בלא אריכות וי"ל דאי לאו ברייתא לא הוה שמעינן מקרא דשוה כסף דשקיל כיוקרא דלקמיה גם כי בא לגבות מבינונית וזיבורית, אבל מתוך הברייתא דקתני עד מחצה דר"ל מחצה שהן שוין בניסן כדמפרש רבה גם בתשרי משערינן לפי דמי מכירה דבניסן, הילכך שמע מינה דשפיר מיקרי שוה כסף יוקרא דניסן בתשרי עכ"ל. ומבואר כמו שביארנו, דעיקר החידוש ממי שהיו לו בתים הוא שגם בתשרי חשוב שיש כאן השויות של ניסן והיינו לגבי עצם החפצא שאין בו חילוק של זמן, וכמו שביארנו.

דבשויות הממון אין חילוק. ודין השני מצד עצם המעות מבואר מהא דכתב הרא"ש (פ"ק דגיטין סי' י"ט) דאף בתוך הזמן אם אין ללוה נכסים אחרים ויפסיד המלווה אם לא יתפוס אז מהניא תפיסתו. וזהו מצד עצם המעות שצריך לחזור למלווה דמצד חיוב הגברא לא שייך בתוך הזמן דעדיין אינו מחוייב להחזיר. ועפ"ז מבואר דבההו"א סברה הגמ', דמצד חיוב הגברא הוא יכול לגבות רק כדינו בעידית (דכל החילוק בין עידית לבינונית הוא מצד הגברא וכהנ"ל) ומה שיכול לתבוע גם בינונית טפי פורתא זהו רק מצד עצם מעות החוב (דבזה אין חילוק בין עידית לבינונית). ועל כן יכול לומר דאי שקלת כדינך עידית שקול כדהשתא, דאם הוא תובע עידית כדינו מצד החיוב גברא יכול לתבוע כדהשתא דלגבי הגברא השויות כדהשתא. אבל אם לוקח בינונית שלא כדינו והיינו מצד עצם המעות שקול כיוקרא דלקמיה,

אוצר החכמה

הגאון רבי דוב מאיר אייזנשטיין זצ"ל
חבר מערכת האנציקלופדיה התלמודית
ואוצר הפוסקים, ירושלים

בענין צורת המנורה במקדש

מוצאי חג הפסח תשמ"ב ירושלם תובב"א
למע"כ הרב דפתח תקוה, ראש ישיבת נחלת דוד, הגאון המובהק מוהר"ר ברוך שמעון סלומון
(שליט"א)

בידידות והוקרה אדרשה בשלומי הטוב.
נזדמנה לפני בחג הפסח חוברת מוריה משבט שנה זו, ונהניתי בחג ממאמרו הנפלא על צורת
המנורה במקדש, ומדי עייני בו, נתעוררתי להעיר בזה ויורשה לי להציע זאת לפני כת"ר.

בלי גביעים כפתורים ופרחים, ולכן אסור לאדם
לעשות אפילו מנורת-זהב בלי גביעים כפתורים
ופרחים וכו'.

והנה לא הבנתי מ"ש כת"ר, דמה דאמרינן
שגביעים כפתורים ופרחים מעכבים
במנורת-זהב זהו רק עיכוב בהדין של כלי
המקדש כו', מה היא כוונתו בזה, האם ר"ל
שאף שאינם מעכבים לענין מצות ההדלקה
אעפ"כ הם מעכבים לענין צורת כלי המקדש,
וא"כ כשעשה מנורת-זהב בלי גביעים כפתורים
ופרחים, אף שקיים בה מצות הדלקה, מ"מ
עדיין לא קיים מצות בנין בית הבחירה הכולל
מינים רבים, שאחד מהם הוא גביעים כפתורים
ופרחים במנורת הזהב. וזהו דבר קשה להבינו,
שלענין עצם המנורה אינו מעכב, ולענין צורת
כלי המקדש בכללותם זה כן מעכב, יציבא
בארעא וגיוורא בשמי שמיא! ועוד דהלא הש"ך
משה מנורה בלי גביעים כפתורים ופרחים
למנורה שאינה גבוהה י"ח טפחים, והלא בודאי
שכת"ר יודה שגובהה של המנורה אינו מעכב
כלל, לא לענין עצמותה של המנורה, ולא לענין
צורת כלי המקדש, וכמבואר במהרי"ק (שורש
עה) ע"ש. וגם בלבוש יו"ד שם משה מנורת
זהב בלי גביעים כפתורים ופרחים, ומנורה
שאינה גבוהה י"ח טפחים, ומנורה משאר מיני
מתכות, וכתב שבשלשתן המנורה כשרה ע"ש.

ולענ"ד נראה לומר, שהש"ך והלבוש לא

הנה כת"ר כתב ליישב בטוב טעם ודעת,
דברי הש"ך במ"ש בשו"ע (יו"ד קמ"א ח') "לא
יעשה מנורה של שבעה, אפילו משאר מיני
מתכות, ואפילו בלא גביעים כפתורים ופרחים,
ואפילו אינה גבוהה י"ח טפחים", וכתב הש"ך
שזהו משום "דכל זה אינו מעכב, דבדיעבד
המנורה כשרה בלא גביעים כפתורים ופרחים,
וכן אם אינה גבוהה י"ח טפחים", ותמה
התבו"ש דהלא טעם זה של הש"ך שבדיעבד
המנורה כשרה בלי גביעים כפתורים ופרחים,
שייך רק במנורת שאר המתכות, אבל במנורת
זהב שהגביעים וכפתורים ופרחים מעכבים בה
אפילו בדיעבד, הרי לא שייך טעמא דהש"ך,
וא"כ למה אסור לעשות מנורת זהב בעלת ז'
קנים בלי גביעים כפתורים ופרחים, והלא
בגוונא דא אינו עושה המשמשים כמו שהיו
כשרים במקדש עכ"פ בדיעבד ע"ש.

ויישוב כת"ר שליט"א שפיר, שי"ל שהדין
דגביעים כפתורים ופרחים מעכבים במנורת
זהב, זהו רק עיכוב בהדין של כלי המקדש,
דהרי גם המנורה היא מכלי המקדש וצורתו,
וכמו שמבואר מדברי הרמב"ם שכל כלי
המקדש הן מצורת המקדש שבנין בית הבחירה
היא מצוה בפני עצמה, וזה הכלל כולל מינים
רבים, לענין זה אמרינן שהגביעים כפתורים
ופרחים מעכבים, אבל בדין המנורה להדלקה,
שזהו דין בפני עצמו שצריך להדליק המנורה,
לענין זה אפילו מנורת-זהב כשירה להדלקה אף

גביעים וכפתורים ופרחים. ולפי"ז י"ל דמה שכתוב "יהיו" אחרי הגביעים והכפתורים והפרחים, זה בא ללמדנו עיכובא רק לענין עשה מקצת מהם ולא השלים את כולם, אבל אין הכי נמי שבעשה רק מנורת-זהב לבדה בלי שום גביע וכפתור ופרח אינו מעכב, וכמו שנתבאר.

שוב מצאתי בספר הר המוריה (לבית הבחירה פ"ג ה"ד), שנגע בזה בקיצור, וכתב דאולי י"ל בכוונת הש"ך, שבדיעבד כשרה אפי' מנורת-זהב בלי שום גביעים וכפתורים ופרחים, וסיים דצ"ע בזה, ע"ש ולענ"ד נראה ברור שזוהי כוונת הש"ך והלבוש, וכמו שנתבאר.

ובשהרציתי הדברים הנ"ל לפני בני תלמידו יעקב נ"י, התבונן בזה, והוסיף לי שכן היא גם משמעות לשון ביאור הגר"א ליו"ד שם, דהרי על מ"ש בשו"ע שם "לא יעשה מנורה כו' ואפילו בלא גביעים וכפתורים ופרחים", כתב הגר"א: "כמ"ש במנחות (כח ע"א) באה זהב באה גביעים כו', אלמא דבלא כך היתה מנורה, וכמו דאסור בכל מתכות לפי שאינן לעיכובא". ועל מ"ש בשו"ע שם "ואפילו אינה גבוהה י"ח טפחים", כתב הגר"א: "דג"כ אינו מעכב, וכמ"ש בזבחים (סב ע"א) דגובהו של מזבח אינו מעכב, ואע"ג דגובהו כתיב בקרא, כל שכן במנורה דלא כתיבא, ולא דמי לבית תבנית כו' דוקא כשיעור ארכו כו' כנ"ל, דשם אינו ניכר אא"כ בשיעורא, וכ"מ מדקמפליג בין ד' קנים לח' משמע דז' בכל ענין אסור".

בברכה נאמנה יגדיל תורה ויאדירה בהצלחה
בשפע נחת מצאצאיו ותלמידיו.

דוב מאיר אייזנשטיין

סוברים כלל כהתבו"ש [ורעק"א ביו"ד שם] שנקט בפשיטות שבמנורת-זהב גביעים כפתורים ופרחים מעכבים בה, דהרי לא מצאנו כלל בש"ס שמנורת זהב אינה כשרה בלי גביעים כפתורים ופרחים, ומה דאיתא במנחות (כח ע"א) "באה זהב באה גביעים כפתורים ופרחים", יש לפרש שבמנורת-זהב יש מצוה לכתחילה לעשות בה גביעים כפתורים ופרחים, אבל אין זה מעכב כלל (לא לענין הדלקת המנורה ולא לענין צורת כלי המקדש), משא"כ במנורת שאר מתכות (שאינן בה אפילו מצוה לכתחילה לעשות בה גכו"פ, כמ"ש רש"י, או שיש שם קפידא שלא לעשות בה גכו"פ, כמבואר ברמב"ם, וכמ"ש כת"ר). תדע, דהלא בגמ' שם איתא גם "באה זהב באה ככר", ועי' ב"לקוטי הלכות" ממרן החפץ חיים שכתב שם ב"זבח תורה" דנראה שהוא רק לכתחילה, (ומה שכתב שם דלא דמי לגביעים כפתורים ופרחים שמעכבים במנורת-זהב, כמ"ש רעק"א (ביו"ד קמא ח), דשאני התם שהם כתובים קודם תיבת "יהיו", משא"כ לענין ככר שכתוב לבסוף ע"ש, גיישב להלן אליבא דהש"ך והלבוש), ומה דאיתא במנחות (כח ע"ב) שגביעים מעכבים זה את זה וכן בכפתורים וכן בפרחים, וכן גביעים כפתורים ופרחים מעכבים זה את זה, הפירוש הוא שאם עשה במנורת זהב חלק מהגביעים או מהכפתורים או מהפרחים, אז החלק שחסר מעכב, וכן בעשה כל הגביעים והכפתורים ולא עשה הפרחים, הפרחים מעכבים, אבל בעשה מנורת זהב לבד, בלי שום גביע וכפתור ופרח, אף שמצוה עליו לעשות, אין זה מעכב, ולכן יש איסור לאדם לעשות מנורת זהב אפי' בלי

* * *